

HECE ÖYKÜ

84

Ayın Söyleşisi:

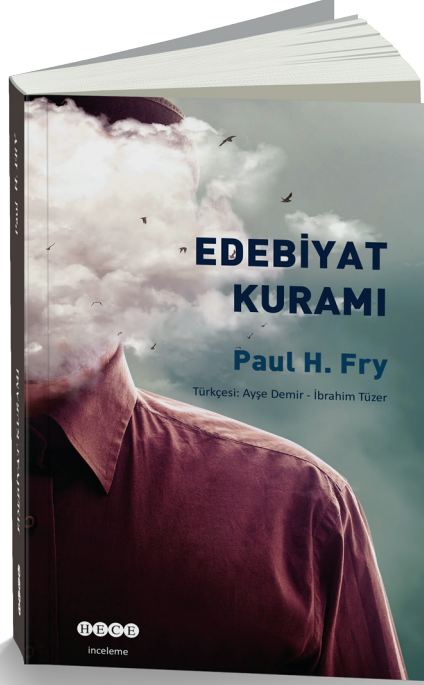
Cihan Aktaş'la *Fotoğrafta Ayrı Duran* üzerine

Mesut Doğan'la *Meczupların Görevleri ve diğer öyküleri* üzerine

İlk Kitap Söyleşisi:

Emin Gürdamur ile *Atları Uçuruma Sürmek* üzerine

Rasim Özdenören / Handan Acar Yıldız / Safiye Gölbaşı / Emin Gürdamur / Esra Demirci / Mehmet Kahraman / Fikri Özçelikçi / Yıldırım Türk / Sema Bayar / Soner Oğuz / Meral Afacan Bayrak / H. Neşe Koçak / Ahmet İhsan Cihan / Emirhan Yeniki / Fatih Ekici / Eyvaz Zeynalov / Ömer Küçükahmetoğlu / Sadık Hidayet / Arif Aytekin / Yavuz Demir / Mehmet Kahraman / Rüveyda Durmaz / Ali Necip Erdoğan / Mehmet Doruk Kandemir / Hatice Bildirici / Mustafa Çiftçi / Virginia Woolf / Tuba Dere / Gülhan Tuba Çelik / Merve Koçak Kurt / Zeynep Sati Yalçın / Dürdane Çınar / Yunus Nadir Eraslan / Sercan Ceylan / Abdülbaki İşcan / İbrahim Halil Çelik / Gülay Ünsal Bulduk / Mehmet Aycı / Zeynep Tuğba Öter

EDEBİYAT KURAMI

Paul H. Fry

İnceleme, 552 Sayfa

40 yılı aşkın süredir Yale Üniversitesinde ders veren Paul Fry, Önsöz, 26 müstakil bölüm, Ek ve Notlar'dan oluşan kitabında edebiyat kuramının hemen hemen tüm meselelerine temas ediyor.

Yorumlama ve Okumanın İlk Yansımaları, Metin ve Yapı, Yazar (Okur) ve Ruh, Toplumsal Bağlam ve Kuramın İyi ve Kötü Tarafları adını vererek bir araya topladığı bölümlerinde bir metni içerden ve dışarıdan kuşatan tüm unsurları örneklerle açıklamaya çalışıyor. Bu örnekler kimi zaman Dünya Edebiyatı'nda klasik duruma gelmiş anlatılardan kimi zaman da daha az bilinen metinlerden oluşuyor. Kimi zaman da film ve şarkılar, ilgili teori ele alınırken örnek olarak söz konusu ediliyor.

Kitabın sonuna Stefan Esposito tarafından eklenen Yorumlama Biçimleri: Edebiyat Kuramında İleri Okuma Rehberi adlı bölüm ise tam bir kılavuz niteliği taşıyor. Kitabın yazıya geçirilmesinde de çok büyük emeği olan Esposito, Paul Fry'ın kitap boyunca ele aldığı kuramların daha temelli kaynaklarını işaret ederek meraklıları için kuramsal bir bibliyografya sunuyor.

HECEÖYKÜ

ARALIK
OCAK

84

HECEÖYKÜ

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ

ISSN 1304-7604

YIL: 14 SAYI: 84

Aralık 2017-Ocak 2018

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd. Şti. Adına

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Ö. Faruk Ergezen

Genel Yayın Yönetmeni

Rasim Özdenören

Yayın Kurulu

Ali Karaçalı, Ali Ulvi Temel

Diñçer Eşitgin, Hatice Bildirici

Yönetim Yeri

Konur Sk. No: 39/1

Kızılay/Ankara

İletişim

Tel: (312) 419 69 13 **Fax:** (312) 419 69 14

P.K. 79 Yenışehir/Ankara

İnternet Adresi: www.hece.com.tr

e-mail: hece@hece.com.tr

twitter.com/hecedergi

facebook.com/hecedergisi

Son Okuma : Beyza Nur Demirci

Teknik Hazırlık: Hece

Kapak: Sarakusta web: sarakusta.com

Baskı: Dumat Ofset

Tel: (312) 278 82 00

2018 Yılı Abone Bedeli:

Yıllık: 100 TL.

Kurumlar İçin: 300 TL.

Hece ve Heceöykü Dergisi İçin: 250 TL.

Yurt Dışı: 100 Euro

Posta Çeki: 149582

Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

Gelen yazılar yayımlansa da yayımlanmasa da geri verilmez. İlkelerimize uymayan ilanlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 30.11.2017

ÖNYAZI

Rasim Özdenören/*Ben Yazmasam Kim Yazardı?* / 5

ÖYKÜ

Handan Acar Yıldız/*Sen Geç Sen Dur* / 7

Safiye Gölbaşı/*Hırsız Adımıyla* / 10

Emin Gürdamur/*Gölgeler* / 13

Esra Demirci/*Korku* / 16

Mehmet Kahraman/*Sona Varmadan Görünmüyor* / 19

Fikri Özçelikçi/*O Arsız Bahar* / 20

Yıldırım Türk/*Dergilerde Düşlemek* / 27

Sema Bayar/*Değirmen Taşı* / 31

Soner Oğuz/*Bu Film Biliyoruz* / 34

Meral Afacan Bayrak/*Sen de Değişeceksin* / 38

H. Neşe Koçak/*İtiraf Ediyorum* / 40

FOTOĞRAF ÖYKÜ

Ahmet İhsan Cihan / 43

BAŞKA DÜNYALARIN ÖYKÜLERİ

Emirhan Yeniki/*Röportaj* / 44

Eyvaz Zeynalov/*Buluşma* / 46

Sadık Hidâyet/*Üç Damla Kan* / 53

BAKIŞ

Yavuz Demir/*Tanpınar Hakkında Tuhaf Olmayan Yazılar* / 60

Safiye Gölbaşı/*Öykü Burcu'ndan Görünenler* / 61

Mehmet Kahraman/*Uyanmak Üzere Olan Bir Adam Üzerine* / 63

Rüveyda Durmaz/*Gün Yüzüne Çıkan Fahri*

Celâl ve Hikâyeleri: Kedinin Kerameti / 67

Ali Necip Erdoğan/*Emin Gürdamur'un Öykülerinde*

Anlamı Saklama Biçimleri / 70

Mehmet Doruk Kandemir/*Tanpınar'ın*

Hikâyelerinde Çocukluk / 74

FİLM ÖYKÜ

Hatice Bildirici/*Julieta* / 78

BENİM ÖYKÜM

Mustafa Çiftci / 84

GÜNLÜK

Virginia Woolf'un Günlüğü / 86

İÇİNDEKİLER

ANIT ÖYKÜLER

Handan Acar Yıldız/Julio Cortázar ve Gerçeğin Klonlanması / 88

KAHRAMANIMA MEKTUPLAR

Tuba Dere/Olmamış Gibi / 93

YAKIN PLAN

Sema Bayar/Vicdana Tutulan Ayna: Fotoğrafta Ayrı Duran / 99

Sema Bayar/ Cihan Aktaş'la Söyleşi / 102

Gülhan Tuba Çelik/Görmenin ve İdrakin Üst Sınırları: Mesut Doğan'ın Öykü Kahramanları / 109

Gülhan Tuba Çelik/Mesut Doğan'la Söyleşi / 114

v v

İLK KİTAP SÖYLEŞİSİ

Merve Koçak Kurt / Emin Gürdamur'la Atları Uçuruma Sürmek Üzerine / 122

ÖYKÜ :

Zeynep Sati Yalçın/Köpüklü Gece ve Çocuk / 128

Dürdane Çınar/Kalmam İçin Bir Şeyler Yap / 130

Yunus Nadir Eraslan/Yalnızlık Korkuya Benzer / 133

Sercan Ceylan/Bir Adamın Ürpertisi / 134

Abdülbaki İşcan/Mezarlık Zambağı / 137

İbrahim Halil Çelik/İkinci Ev / 142

Gülay Ünsal Bulduk/Yitik / 146

“YAŞADIĞIM GİBİ”

Mehmet Ayıcı/Burdan Bir Atlı Geçti / 148

YENİ KİTAPLAR

Esra Demirci/Tarla Kuşunun Sesi / 154

Mehmet Doruk Kandemir/Mutluluk Onay Belgesi / 156

Zeynep Tuğba Öter/Tekme Tokatlı Şehir Rehberi / 157

Yunus Nadir Eraslan /Serazat / 159

ÖNYAZI

RASİM ÖZDENÖREN

BEN YAZMASAM KİM YAZARDI?

Bir mülakatında William Faulkner şunları söylüyor:

Ben varolmasaydım başka birinin benim ya da Hemingway'in, Dostoyevski'nin yazdıklarımızı yazacağına inanırım. Bunun kanıtı Shakespeare'in oyunlarını yazdığı iddia edebileceğimiz üç ayrı aday bulabilmemizdir. Ama *Hamlet* ya da *Bir Yaz Gecesi Rüyası*'yla ilgili önemli olan şey bu oyunları kimin yazdığı değil, birisinin yazmış olduğudur. Sanatçı önemsizdir. Sadece onun yarattığı şey önemlidir, çünkü sanatta söylenecek yeni bir şey yoktur. Shakespeare, Balzac ya da Homeros aynı şeyler hakkında yazmışlardır ve aslında onlar bin ya da iki bin yıl daha uzun yaşamış olsalardı, yayıncılar başka yazarlara hiç ihtiyaç da duymayacaklardı. (Paris Review'dan çeviren: Kaya Genç, kitap-lık, sayı: 82 Nisan 2005; metni vaktiyle 'karakutu website'den alıntıladık, ancak aynı adrese yeniden ulaşamadık).

Shakespeare, Balzac ya da Homeros aynı şeyler hakkında yazmışlardır, diyor romancımız. Dikkat edelim, aynı şeyleri yazmıştır demiyor; aynı şeyler hakkında yazmışlardır, diyor.

Aynı şeyler yazılmış olaydı, onları bir daha bir daha yazmaya gerek kalmazdı.

Ama aynı şeyler hakkında yazmak farklı bir olay...

Aynı cinayet olayı veya benzer cinayet olayı farklı yazarların elinde farklı ürünler hâlinde oluşur. Çünkü aynı olaya her yazar kendi görüngüsünden bakar.

Aşk üçgeni üzerine şimdide değin binlerce öykü, roman, oyun yazılmıştır. Her biri ötekenden farklı bir eser olmuştur. Artı, aynı aşk üçgeni trajedide bir türlü,

dramda, komedide bir başka türlü yansımıştır.

Üstelik insanın evrensel değerleri her birinde keza farklı bir bağlam içinde yansımıştır.

İnsanın evrensel değerleri olarak aşk, nefret, kıskançlık, haset, fedakârlık, feragat, cömertlik, cimrilik, bağlanma, iman, ret, inkâr, açgözlülük, cesaret, korkaklık, kahramanlık, ödleklik, şefkat, merhamet, acı, mutluluk, hüsrân vb. duyguların tümü, farklı yazarların elinde farklı bir içerikle ortaya çıkar. Bu kavramların her biri bir temaya karşılık gelir. Onların dile getiriliş biçimine (nasıl dile getirildiğine) ise söylem (üslup değil, söylem: retorik) diyebiliriz.

Bizim evrensel olandan kastımız tam da burada ortaya çıkıyor. Her insan güler. Ama bir kültüre mensup insanların güldüğü şey ile bir başka kültüre mensup insanların güldüğü şey aynı olmayabilir. Ama komik olanın özü tümünde aynıdır.

Keza dramatik olanın, trajik olanın özü bütün kültürlerde aynıdır.

Faulkner'ın kastının bu son cümlelerimizde dile getirdiğimiz hususlar olduğunu söylüyorum.

Aşk olgusu, kahramanlık veya fedakârlık olgusu Homeros'ta bir türlü dile gelmiştir, Shakespeare'de bir başka türlü, Fuzuli'de daha başka türlü ifade edilmiştir. Ama hepsinde ortaklaşa dışlaşan olgu: sevgiliye kavuşma/vuslat arayışıdır...

Bu arayış esnasında sevgililerin karşılaştığı engeller her birinde, her bir farklı kültürde değişik nitelikte meydana gelir. Ama mutlaka bir engelle karşı karşıya kalınır.

Örneğin Shakespeare'in Romeo ve Juliet oyununda sevgililer aralarında kan davası olan iki ailenin çocuklarıdır. Fuzuli'nin Leyla vü Mecnun mesnevisinde aralarında varsıllık farkı olan iki farklı aşiretin çocuklarının dramı dile getirilir. Kerem ile Aslı hikâyesinde iki farklı dine mensup gençlerin dramı anlatılır. Sevgililerin buluşmasına kan davası, varsıllık yoksulluk faktörü, din gibi kültür farklılığından kaynaklanan nedenler engel olur. Öteki bütün aşk hikâyelerinde de daha başka engeller ortaya çıkar ve sevgililerin buluşma arayışına ket vurur. Ortak nokta nedir? Buluşmanın engellenmesi ve o engeli aşmak için gösterilen çabalar. Bu çabalar da her bir hikâyede farklı serüvenlerin konusu olur.

Başa dönersek, evet bütün yazarlar aynı şeyi yazıyor. Ama her birinin edebiyat dili (konuştukları dil değil, edebiyat dili) farklı olduğu gibi, her bir kültürdeki engeller veya yol açıklığı keza farklı serüvenler hâlinde oluşuyor.

Aynı konuyu dile getiriyorlar, evet, fakat farklı bir dil ve farklı kurgular kullanılarak meramlarını ifade ediyorlar. Edebiyatın ortak paydası dildir, ama bu dil farklı kültürlerde farklı formlar hâlinde ortaya çıkıyor ve Homeros'tan günümüze günümüzden de ebediyete doğru tüketilmez biçimde sürüp gideceği benziyor.

ÖYKÜ

HANDAN ACAR YILDIZ

SEN GEÇ SEN DUR

“Karşılıksız aşktan daha acı bir duygu varsa o da birlikte olduğun insanın sevgisinden emin olamamaktır.” dedi genç kadın. Elbette kendine. Daha koyu sohbet edebileceği başka biri mi vardı dünyada? “Hiç kesilmemiş çekten daha kötü bir alacaklılık hissi varsa o da karşılıksız çektir.” dedi genç kadın. Kendine. Nereden aklına geldiyse. Koyu bir sohbete dalmıştı kendisiyle. O kadar gençti ki insanın kadın demeye dili varmıyordu. Yaşına rağmen öyle tecrübeler görüp geçirmişti ki insanın genç kız demeye de dili varmıyordu. Tek kişilik koyu sohbetlerinde kategorize edilemeyen cinsiyetinin etkisi vardı şüphesiz.

Beyaz tabağın üzerine tombul turşu biberleri bir çiçeğin yaprakları gibi dizmişti. Ortalarına da en tombul biberi yerleştirmişti. Acı biberle papatya falı bakmayı akıl etmiş ilk insandı. Yan yana dizilmiş biberler “seviyor” ya da “sevmiyor”a karşılık geliyordu. İlk biberi ağzına attı, alt ve üst azı dişlerinin arasında sıkıştırdı. Sulu bir şeyin ısırılmasının çıkardığı o ses kulaklarına doldu. Çıkardığı sesi mi yoksa biberin tadını mı daha çok sevdiğine karar veremezdi hiçbir zaman. Beyninin içinde bir trafik polisi vardı sanki. İlk biberi yutarken zihninde “sen geç” komutu verdiği düşünce “sevseydi eğer...” diye başlıyordu. Gözlerini tabaktan hiç ayırmamıştı. Papatya yapraklarından ikincisi olan biberi yutarken “sen geç” komutu verdiği düşünce “sevmeseydi eğer...” diye devam etti. Üçüncü biberi yutarken “sen geç” komutu verdiği düşünce “ama sevseydi...” diye sürdü gitti. Ağzı yandı. İyi yandı hem de... Falına devam edebilmesi için biraz dinlenmesi gerekiyordu. Sıradaki bibere, “ama sevmeseydi...” diye devam eden düşünceyle birlikte “sen dur” komutu verdi. Su içti. Bekledi.

Acı turşu biber tabağında dünyanın en eski ve romantik falına bakan genç kadının biraz çaprazındaydı otuzlu yaşlardaki adam. Üstü başı un olmuştu. Saç-

ları undan ağarmıştı. Sadece genç kadını değil, dünyadaki hiçbir kadını gözü görececek gibi değildi adamın. Karısı iki küçük çocuğunu da alıp bir şey söylemeden evi terk etmişti. Fırın küreğine serdiği hamurun üzerine kıyma topunu fırlattı adam. Apartman dairesinin karşısında oturan bekâr adamların karısı hakkındaki konuşmalar iyice yayılmıştı. Adam parmaklarının ucuyla kıymayı hızlı hızlı yayarken bunu düşünüyordu. Küreğin üzerine serdiği ikinci hamurun üzerine kıyma topunu fırlattı. Lap sesiyle yapışan kıyma onun parmak uçlarıyla hamura nüfuz ederken, son dönemde karısının geceleri hiç uyumadığı aklına gelmişti. Üçüncü hamura kıymayı yayarken karısının son zamanlarda daha çok sigara içtiğini hatırladı. Dördüncü hamurla kıyma hemhâl olduğunda, karısının yeni ve pahalı cep telefonuyla ilgili geçiştirici cevapları adamın zihnini iyice kapladı. Kürekte yer kalmamıştı. Küreği fırına verirken, kadının dedikodular arttıktan sonra evi terk ettiği düşüncesine “sen geç” komutu verdi. Fırından küreği geri çektiğinde “öyle olsa çocukları yanında niye sürüklesin, kendi başına giderdi” düşüncesine “sen dur” komutu verdi adam. Fırının ateşi harlıydı. Odunların yanma sesi kulaklarında çınlıyordu adamın. Eğildi. Kürek pişen lahmacunların altına girdiğinde adamın aklına karşıkı komşuyu birkaç gündür göremediği geldi. Fırının sıcaklığı iyice yüzüne vurduğunda, bu sabah pencereye baktığında komşusunun perdelerinin sıkı sıkıya çekilmiş olduğu aklına çakıldı adamın. Küreği geri çektiğinde “ikisi aynı anda ortadan kayboldular” düşüncesine “sen geç” komutu verdi lahmacun ustası.

Vizeler yeni bitmişti. Önündeki bir ay başını kaldırmadan kitap okurdu üniversiteli genç. Okula yakın bu mekânın ezogelin çorbasına bayılırdı. Sartre’ın Duvar’ını üçüncü kez okuyordu. Bol baharatlı çorbanın ilk kaşığı boğazında geniş bir lezzet halesi bırakırken, zihninde lezzet halesi bırakan Sartre cümlesi-ydi: “Hiçbir hayatın değeri yoktu. Tutup bir adamı duvara dayıyorlar, sonra da geberip gidene kadar üstüne ateş ediyorlardı.” Ezogelin eşliğinde kaşık kaşık Sartre yutuyordu üniversiteli genç. Keyfine diyecek yoktu. Kapıdan içeri telaşla giren son iki müşteri olmasaydı eğer, ikinci, üçüncü kâseyi de keyifle içerdi. “Çok açım, çok! Şimdi başka yer aramayalım” dedi genç kız. Bağıra bağıra söyledi bunu. Esnaf lokantası ve kebabçı arası bu mekâna girdiği için toplumdandan özür diler gibi. Yanındaki de onun her dediğini onaylıyordu. Kız, yanındaki çocuğu çoktan sivil notere dönüştürmüştü. Sartre’ın cümleleriyle arasına giren çifte öfkeyle baktı üniversiteli genç. Çorba da soğumaya başlamıştı. Otuz yaş altı kadınlardan nefret ediyordu, tıpkı otuz yaş üstü kadınlardan nefret ettiği gibi. Hâlbuki anneanesi ve annesinden nefret etmezdi. Karşı cinse duyduğu nefretin, yaşadığı çağla ilgili olduğunu bilse de bazen bu duygunun onu başka bir noktaya çekmesinden korkardı. Günün birinde şirazesini kayarsa gelip burada lezzetli çorbalar içmek yerine bir kafede sütlü kahve içmek zorunda kalmaktan korkardı. Yan masadaki kız hâlâ bağıra bağıra konuşuyordu. Etrafındakileri

birak, Sartre'a bile saygısı yoktu kızın. Genç, ılık ezogelin çorbasını yutarken, “Allah’ım dünyadan kadından daha nefret edilesi bir varlık varsa o da dikkat çekmeye çalışan kadındır” düşüncesine “sen geç” komutu verdi. Duvar’daki pek çok harika düşünceye “sen geç” komutu verdi. Gerildikçe geriliyor, yandakilerle kavgaya tutuşma düşüncesine “sen dur” komutu veriyordu. Bir tarafa sürekli “sen geç”, öteki tarafa ise sürekli “sen dur” komutu verdiğinden zihnindeki trafik akışı iyice dengesizleşmiş, kafasının içinde kornalar çalmaya başlamıştı.

Tabakta hiç papatya yaprağı kalmamıştı. Ağzı cayır cayır yanıyordu genç kadının. Çiçeğin özünü, yani ortadaki en tombul biberi de yemişti. Son tombul biber, “sevseydi eğer...” şeklinde başlayan düşünceye denk gelmişti. Çiçeğin yaprağı olmadığı, yani ortadaki biber olduğu için bu düşünceyi fala dâhil edip etmeme konusunda kararsızdı genç kadın. Morali çok bozuktu. Boş beyaz tabağı kaldırdı ve sertçe masaya vurdu.

Genç, birdenbire Duvar’ı yan masadakilerin sesini bastırarak kadar yüksek tonda okumaya başladı. Diğerleri bu kadar yüksek sesle konuşabiliyorsa o da yüksek sesle kitap okuyabilirdi pekâlâ.

Lahmacun ustası yola fırladı. Caddenin tam ortasında kollarını açarak durdu. Arabalar da onu ezmemek için durdular. Diğer yönden gelen arabalara geç işareti yaptı. Herkes, caddenin ortasında araç trafiğini yöneten bembeyaz adama bakıyordu. Orada saatlerce kalacak, zorla uzaklaştırıldığında tekrar aynı yere dönecek adama bakıyordu herkes.

SAFİYE GÖLBAŞI

HIRSIZ ADIMIYLA

*A*nsızın geldi, hırsız adımıyla gitti. Hep az konuştu çok sustu. Bilmiyorum bana kızdı mı küstü mü? Her şey hepi topu bir anda oldu sanki ama çok uzun sürdü.

Yeni tanışan insanların hemen hepsinin yaptığı hatayı yapmadı diye yani uzun uzun bahsetmedi diye kendisinden, bunu bir değer zannetmiş olmalıyım ki onunla tanışır tanışmaz uzun uzadıya kendimden bahsetmekte bir sakınca görmedim ben. Kendimden başka şeylerden de bahsetmek için önümde uzun bir zamanın olduğunu bilmiyordum henüz. Bana hep daha çok hep daha çok konuşmam için cömertçe izin vereceğinden habersizdim. Böylece bazı insanların onlara anlatılanları dinlediğini, bazılarınınsa duyduklarını daha sonra kullanmak üzere kaydettiklerini unutarak; gözlerimi yangından arta kalan simsiyah bir toprak parçasının üstünde açana değin anlattım, anlattım, anlattım. Bu siyah toprak parçasını güçlkle tanıdım lakin burası orasıydı, konuşa konuşa yaptığımız o yemyeşil bahçe. Onu kim yakmıştı böyle?

Hiç sevmeden çok seviyormuş gibi görünmeyi nasıl başarırdı acaba? Her çağırışında gelmeyişimi umut edip yazık ki geldiğimi görünce yüzüme şefkatle gülerken gizlediği öfkesi miydi? Haksız değildim ama her insan muhakkak bir hayvana benzerdi.

Her şeyin başladığı yere dönmüştüm işte yangın artığı o bahçede. Neden böyle dedim ki şimdi? Her şey onunla mı başlamıştı sanki? Onlu şeylerin başladığı yere döndüm desem daha doğru olur belki. Bir şeyin başlangıç noktasına dönüldüyse eğer ya o şey bitmiş demektir ya da hiç başlamamış. Madem öyle o hâlde yola, hiçbir şey olmamış gibi devam edeyim dedim. Ne var ki devam etmeye davrandığım o anda kendimde büyük bir eksiklik hissettim. Benden bir

şey alınmıştı, bir parçam eksilmişti. Benim neyim vardı peki, kim benden ne isterdi ayrıca, demeye kalmadan hikâyelerim geldi aklıma. Tek hazinem, yegâne varlığım, cânım hikâyelerim, onlar yoktu yanımda.

Siyah derken beyazı kast ederdi. Kiraza uzanırken asıl almak istediği elmaydı. Mayısı gösterirken eylülü ima eder, Ayşe'den bahsederken gerçekte Mehmet'i anlatırdı. Söylemeyeyim şimdi ama elbette benzerim ben de bir hayvana.

Şeksiz şüphesiz emindim ki o çalmıştı hikâyelerimi. Gidip alacaktım onları ondan. Evine koştum. Kaçmıştı. Valizlerini hikâyelerimle, anlattığım onca şeyle doldurup kaçmıştı. İyi de bensiz konuşamazdı ki hikâyelerim. Cümlelerim bir araya gelemezdi ki. Şimdi herkes yanlış anlayacaktı onları. Zebun olacaktardı, ayağa düşecek, alaya alınacaktardı. Hem zaten boşuna gelmiştim buraya. Bir insan bir insandan kelimelerini alabilir miydi? Sana söylediğim her şeyi unut, desem. Sana anlattığım her şey yalandı, desem. Ama değildi.

Şimdi iyice anlıyorum ki gitmek için geldi. Susmak için konuştu. Küsmek için kızdı. Değil mi ki âlem bir oluş ve bozuluştan ibaretti bu durumda beni üzen şey tam olarak neydi? Bir de demiştim ki tanıdığım iki kişi vardı. Adam su aygırına benzerdi, kadın tam bir dağ keçisiydi. Evlenmişlerdi.

Bu hırsızlığı neden yapmış olabilirdi peki? Aklıma bir şeyler geliyor ama hepsi sadece tahmin. O vermeli bunun cevabını. Evet demeli bu hırsızlığı yaptım çünkü... Ah o söylemez ki gerçeği. Siyah derken beyazı kast eder o, kiraza uzanırken elmayı ister. Kelimelerle değil ölçüyle, tartıyla, hesapla konuşur çünkü. Aklıma ne geldi şimdi. Acaba onun kendisine ait hikâyeleri yoktu da o yüzden mi yapmıştı bu hainliği?

Bazen anlatırdı. Ben çok anlatınca. Eşit olalım diye değil tabii. Aramızdaki makas iyiden iyiye açılınsın diye mesela. Tam bir hikâye olmasa da bölük pörçük parçalar, başsız sonsuz anılar... Hepsinde çok mağdurdu, hep haklıydı, sonuna dek dürüsttü, ölesiye fedakardı, nasıl da zekiydi, çok çekiciydi ayrıca daima beğeniliyordu, dahası pek müşfikti. Bambaşka birinden söz ediyor gibiydi. Şimdi hatırladım da dağ keçisine benzeyen kadınla su aygırına benzeyen adamın, kuğuya, tilkiye, yarasaya benzeyen çocukları olmuştu.

Ona söyleyecektim aslında. Konuştuğun dili bazen anlamıyorum diyecektim. Yapamadım. Dikkatimi hep kendi üzerimde tuttu. Ona bir şey sormaktan beni alıkoydu. Bana benimle ilgili güzel şeyler söylerken sadece minnet duymamı istedi. Ama onu gördüğüm son gün, öyle bir şey dedim ki bunun minnetle bir alakası yoktu. Bunun için pişman mıyım? Söyleyemediğim şeylerin acısını bu şekilde mi çıkardım? Bilmiyorum.

Zaten hiç gelmemişse peki? Bu durumda ben onu göndermiş olamam tabii. Yine de acaba o cümleyi söylemese miydin ki?

Belki de abartıyorumdur. Bu yüzden gitmemiştir yani. Ben sadece dedim ki “Uzun uzun düşündüm de sen ne uçan, ne yüzen, ne gececi, ne göçmen hiç-

bir hayvana benzemiyorsun. Acaba neden?” ve yarı şaka yarı ciddi ekledim: “Yeterince insan değil misin yoksa sen?” Bu, bir hayranın hayran olduğu kişiye söyleyeceği söz değildi. Ağzının kenarıyla sertçe güldü. Kısık gözlerini gözlerime dikti. Sanki korktum. Ben ondan hep mi korktum? “Öyle mi dersin?” dedi. Ve gitti.

Bahçemizi de o yaktı besbelli. Bahçemiz deyince kötü oldum şimdi. Acaba ne yapacak hikâyelerimi? Sahiden hiç mi yoktu onun kendisine ait bir tane olsun hikâyesi?

EMİN GÜRDAMUR

GÖLGELER

Yağmur dineli çok oldu. Ama şehrin yüzünde ıslak bir ifade asılı kaldı. Gri ve uzun. Çarpık ve yersiz. Yine de ona dair bir nefreti çoğaltmıyor. Eve gidiyorsun. Ellerinden, gözlerinden ve dudaklarından yayılan çürük kokular eşliğinde. Kaldırımlar boyunca pek çok yüze basarak, pek çok anlamı sağa sola iterek. Birbirinden habersiz çehreleri, aynı hırçın rüzgârla tarayıp kardeş kılıyorsun. Adımlarındaki çalım, varsın bu zanaattan kimsenin haberi olmasın, diyor.

İnsan kendi suretinin dışında akıyor. Kendi etinin ve derisinin dışında. Kimsenin haberi olmuyor bu akıştan. Az önce ayrıldı elleriniz. Bu ayrılıktan da haberi olmuyor kimsenin. Ondandır nefret edememekle yazgılı kalbini kuduz bir köpek gibi peşinden sürüyerek eve gidiyorsun. Ev, duvarları pıhtılaşmış yılgınlık, kapıları kendini tekrar edip duran bir hatadan başka nedir? Onun kanatları var, ardına kadar açılan ve tek bir sözünü zayi etmeyen. Evlere sığmayan kanatlar. Her sözü çatılardan karlar döküyor, her sözü havada bembeyaz bir tozuma. Yüklerinden arınıyorsun. Sen onun geçmişinden, o senin geleceğinden sıyrılıyorsun. Yine de dinmek bilmeyen bir hırıltı var aranızda. Asla nefrete dönüşmeyen ama sizi hemencecik birbirinize düşman edecekmiş gibi taptaze, capcanlı ve dinmek bilmez bir hırıltı. Eve gidiyorsun. Kalbini sürüklediğin halat ellerini kesiyor. Kaldırımında kırmızı lekeler beliriyor. Ondandır evvel hayatın yerlere dökülen kelimelerden ibaretti. Şimdi geçtiğin yollar kan revan. Kelimeler mi dökülsün, kanın mı? Seçenekler, her şey olup bittikten sonra karşına çıktı. Ellerinde durdurulamaz bir kanama, eve gidiyorsun. Ondandır nasıl nefret edeceksin?

Evren çok büyük, çok eski. Ama daracık ve taptaze hücrelerden yapılmış. Ona ve kanatlarına yer açman gerek. Biraz annenin Delail'ül Hayrat'ından. Biraz babanın çatık kaşlarından. Ablanın iyiliksever yüzünden. Teyzenin, ko-

casından gizli biriktirdiği harçlıklardan. Yer açman. Kendini itebildiğin kadar kenara ittin, olmadı. Kenarda sadece uçurum var. Uçurumun ağzı açıldı mı, sorular at sinekleri gibi üşüşür içine. Ağlamak uçurumları doldurmaz. Ne acıdır ki, sevmek de öyle. Sen daha gözlerini kurulamadan uğultu geri gelir. Bir düşünme hissi, çakılma ve yitme hissi hep tetiktedir. Uygarlık, aklını başına devşirmeni salık veriyor. Gökdelenlerin kurumu sana. Teyzenin, cüzdanında biriktirdikleri, gelip seni azaltıyor. Aynaların önünden eskisi gibi kolaylıkla sıvışmıyorsun. Babaninkiyle aynı yerinden kırışan alnın, aynanın içinden ellerini uzatıp en sinsi niyetlerini kavıyor. Annen, bozkır ve kesme taştan camiler seni kuşatıyor. Tek bir seste birleşiyor hayat: Nereye gidiyorsun? Sense her sabah aynı acı çayları içerek, aynı hapları ikişerli alarak, gözlerini duvarlardan ve geçmişten kaçırarak, aynı riyakâr selamı veriyorsun hepsine birden: Hiçbir yere gitmiyorum! Kurşundan heykellerle savaşıırken kalbin daha ağır bir şeye dönüştü. Hayatı, durdurulamaz bir yuvarlanış anında fark ettin. Ansızın parlayıp sönen bir lamba gözlerini ısırdı.

Hafta sonu şehirden kaçıp annene gideceksin. Annen yüzüne bakıp gözlerini kim ısırdı, diyecek. Dünyayla husumetini elinden alan büyük devrilişi bilmiyor ne olsa. Yattığı yerden tuhaf şeyler sorup duruyor. Annene ondan bahsetmeyeceksin. Bazı kadınlara bazı kadınlardan ebediyen bahsedilmez. Hayat, ilkel dürtülerin çevresine böyle duvarlar ördü. Şairler bu duvarı kemirerek semiriyor. Çalışılmış mısralarla dışlerini sivriltiliyor şairler. Annenin göğsünde açan kocaman güllerden cesaret alarak her şeyi anlatacakmış gibi olduğu o gün, söze başlar başlamaz, kundağında kımıl kımıl bir bebek gözleriyle kendini astı. Korkup sustun. Cüret ettiğin şey yüzünden, annenin göğsündeki dolgun ve pembe gül yaprakları görünmez bir burgaçla mezarlığın dört bir yanına savruldu. Sen sustun, annen sustu. Mezarlığın geri kalanı bir sağırılıktan ibaretti zaten. Göğün altına sığmayan, sokaklara, masalara, yastıklara sığmayan şeyleri, sonrası düşünülmemiş adımları, hiçbir yere gitmeyen, gidemeyince kendine dolanan adımları insan ölü bir anneye bile anlatamıyormuş, gördün. Güneşten yongalar saçan tutkun mezarlıkta kendini yiyen bir eğeye dönüştü. Yine de ondan nefret edemedin.

Denizin kenarında doğdun sen. Saçlarını tuzlu suyla yıkadılar. Topuklarında yeşil ot lekeleri, parmak aralarında ıslak kumlar var. Bu şehre sonradan tutsak düştün, sürekli kendini ispat etmek fikriyle kırbaçlandığın şehre. Kıyısız, yeri göğü toprak kokan bu esaret, ne yana bağırırsan bütün sözleri geri, yüzüne fırlatıyor. Kaçıp kaçıp annene gidiyorsun. Annenin mezarı yerli yersiz bütün acılarını alıyor. Toprak, zehri böyle mi alırmış? Alır mıymış gerçekten? Peki, neden annene ondan bahsedemiyorsun? Onun geniş kanatlarından. Gözlerinden, ellerinden ve dudaklarından. Konuşursan yağmur mu yağacak? Annen mezarında üşüyecek mi sen konuşursan? Susarsan çamurdan, dikey bir mezara dönüşeceksin ama.

Ondan hiçbir zaman nefret edemeyecek olmanın, aranızda bir şeyleri yarım bıraktığını seziyorsun. Yarım kalan şeyler ölümsüzdür. Konuşmalar, susmalar ve bakışmalar. Hâlbuki azıcık nefret edebilsen, kanatlarının ihtişamına dokunup onu bir kez kendi hizana çekebilseydin, mankurtların saçları gibi içe doğru filizlenen bu burgulu çaresizlik nihayete erecek. Rüyaların ışık alacak. Gece, kirliliği bir çarşaf gibi gerilmeyecek aranızda. Avludan gelen at kişnemeleriyle uyanıyorsun. Geceyi huzursuz eden şakırtılar yastığının yüzüne seriliyor, gözbebeklerini sakınıyorsun. Nal sesleri gözlerine yürüyor. Sesler, geçmişine sünger çekiyor. Uyku uyanıklık arasında koşumlarını takınıyorsun. Arzın üzerinde herkesin yüzündeki ifade kayboldu, tekleşsin istiyorsun. Böylece yalnızlığın bir nebze anlaşılır olacak. Bedenini yadırgamayacaksın. Her ayartıyı bir mezar, bir toprak, bir sessizlikle cezalandırmayacaksın.

Eve gidiyorsun. Geride bir yağmur bıraktın. Sinirleri alınmış bir kaybediş. Dudakların onun diriltici nefesiyle gevşediği o eşsiz anda göz ucuyla göğe baktın. Gözlerinde ısıktan fazlası var şimdi. Korkmadın, utanmadın. Göğe baktın. Göğsüne dolan şeye hayret ettin. Nefret, etiyle kemiğiyle ayağına kadar geldi, kalbini onun pençelerinden alıp sana geri vermek için. Yanaklarını ve dudaklarını onun uzun parmaklarının arasından alıp. Sen göğe baktın. Ona, beni kimin öpüşüyle öpüyorsun, diye sormak istedin. Ama soramayıp göğe baktın. Bulutlarda yağmurdan fazlası var. Dalga dalga içine yayıldı karanlık. Karanlık seni bir gölgeye dönüştürdü. Ayağına gelen nefrete sırt çevirip başka bir köprüden atladın. Gölgeyi sayısız gölgeler türedi. Kenarsız, şahsiyetsiz karaltılar. Bir çoğalma sandın fakat çoğalma değildi. Yaşamın içinde, başka tozumlardan eda almayan tek bir çiçeklenme yokmuş. Azalma da değildi. Gölgeler birer birer köprülerden atladı. Gökyüzü nefret yerine ebedi bir kedere kuryelik etti. Artık bir kalbe ihtiyacın yok. Orada, gökyüzünde, kara bulutların ardında Tanrı'nın dokunulmaz tahtını gördün. Seni neden duymazdan geldiğini, tuhaf hücrelerin içinde yalnız bıraktığını, belki de bırakmadığını, sadece sitemkâr bir sessizlikle kuşattığını anladın. Hayır, anlar gibi oldun sadece. Anlamak da payını aldı bu kederden. Başından beri zihninde kuluçkaya yatan nedamet, toz bulutuna dönüştü. Sular yükseldi ve köprüler gerekliliğini yitirdi. Kimi gölgeler doğmamış günlere hücum etti. Göğe el açıp yalvarmak istediğinde, heybende kullanılmamış tek bir kelime bulamayacaksın. Bağıyla derken, yalnızım derken, kurtar derken kelimeler kendini yalanlayacak. İçlerinden gölgeler sökün edecek. Bu olsa olsa bir seyrelme. Evrenin tanrısal hüznü, okyanusların uçsuz bucaksız sessizliği, göğün devasa aynasından kalbine yansıdı. Bir temas, bir titreme anında Âdem'in düşüşüyle başlayan hayatı gördün. Ellerinden, gözlerinden ve dudaklarından yayılan çürük kokular eşliğinde eve gidiyorsun. Kokun yaşamın çürümüşlüğüne karışıyor.